

Engang for længe siden var markisslægten Saluzzos¹⁶⁸ første-fødte en ung mand ved navn Gualtieri, som hverken havde kone eller børn og derfor brugte al sin tid på falke og anden jagt og ikke gjorde sig nogen som helst tanker om at tage sig en kone eller få børn, og som derfor måtte betragtes som en meget klog mand. Hans mænd brød sig imidlertid ikke om det, og de bad ham flere gange om at tage sig en kone, for at han ikke skulle stå uden arvinger, og de uden en herre, og de tilbød at finde en til ham, som var således beskaffen og fødte af sådanne forældre, at de ville kunne gøre sig gode forhåbninger, og han ville kunne få megen glæde af hende.

Gualtieri svarede dem: "Mine venner, I nøder mig til at gøre det, som jeg var fast besluttet på aldrig at gøre, i betragtning af hvor svært det er at finde en hustru med en passende væremåde, og hvor ofte det modsatte sker, og hvor hårdt et liv de, der til gengæld render ind i kvinder, som slet ikke passer til dem, får. Og det er noget vrøvl, når I siger, at I ud fra fædrenes og mødrenes væremåde kan vide besked med deres døtre, og påstår, at I på den måde vil kunne finde en, som jeg vil synes om. Jeg ved ikke, hvorfra I skulle kunne vide besked med deres fædres væsen eller deres mødres hemmeligheder, og selvom I kunne, er døtre ofte meget forskellige fra deres fædre og mødre. Men siden I nu ønsker at binde mig i disse lænker, vil jeg stille mig tilfreds dermed. For at jeg ikke skal kunne bebrejde andre end mig selv noget, hvis det går galt, vil jeg imidlertid selv finde mig en hustru, og jeg siger jer, at uanset hvem jeg vælger, har I at ære hende som min frue, og gør I det ikke, skal I til jeres store skade få at mærke, hvor utilfreds jeg er med mod min vilje at have taget mig en kone, fordi I bad mig om det." De ædle herrer svarede,

Tiende dag - 10. historie

Markisen af Saluzzo nødes af sine mænds bønner til at tage sig en kone, men han tager den, der passer ham, og gifter sig med en bondedatter. Hun føder ham to børn, som han bilder hende ind, at han har slået ihjel. Derefter lader han, som om han er blevet træt af hende og smider hende på porten i den bare særk og lader sin egen datter vende hjem, som om hun er hans nye hustru. Da han ser, at hans rigtige hustru finder sig i alt dette, holder han endnu mere af hende og lader hende komme hjem igen og viser hende de to store børn og ærer hende som markisinde og lader hende ære som sådan.

Da kongen var færdig med sin lange historie, som lod til at have behaget dem alle, sagde Dioneo leende: "Den gode mand, der havde forestillet sig, at han den kommende nat skulle få lejlighed til at lægge drømmesyndets rejste hale ned, ville nok ikke have givet to denari for al den ros, I har øst ud over hr. Torello". Og da han vidste, at der nu kun var ham tilbage til at fortælle, begyndte han:

Mine milde damer, det forekommer mig, at dagen i dag har været helliget konger, sultaner og den slags folk, så for ikke at afvige for meget fra jer vil jeg fortælle om en markis, dog ikke om en prægtig gerning, men om et dyrisk vanvid, som der imidlertid kom noget godt ud af til sidst. Jeg vil dog ikke råde nogen til at efterligne ham, for det var en stor skam, at det endte godt for ham.

også tilskåret og syet adskillige smukke og kostbare dragter, så de passede en ung pige, som han mente havde samme figur som den unge pige, som han havde i sinde at gifte sig med. Han sørgede også for bæltet og ringe og for en smuk, rigt udsmykket krone og alt, hvad en brud ellers skulle have.

Den dag, som Gualtieri havde fastsat til brylluppet, steg han og alle dem, der var kommet for at ære ham, til hest en halv times tid før den tredje time¹⁶⁹. Da han havde gjort alting rede, sagde han: "Mine herrer, tiden er inde til at hente bruden." Og så begav han sig af sted med hele selskabet og red ud til landsbyen. Og da de kom til pigens fars hus, mødte de hende, netop som hun kom tilbage med vand fra kilden i al hast, fordi hun sammen med de andre kvinder ville hen og se Gualtieris brud ankomme. Da Gualtieri så hende, kaldte han hende ved navn, nemlig Griselda, og spurgte hende, hvor hendes far var henne. Hun svarede forlegent: "Han er inde i huset, herre."

Så sad Gualtieri af og befalede alle sine mænd, at de skulle vente på ham, hvorefter han gik ind i det fattige hus. Der fandt han pigens far, som hed Giannucolo¹⁷⁰, og sagde til ham: "Jeg kommer for at ægte Griselda, men først vil jeg spørge hende om noget i dit nærvær." Og så spurgte han hende, om hun, hvis han tog hende til ægte, altid ville bestræbe sig på at behage ham og aldrig ville ærgre sig over noget som helst, han måtte sige eller gøre, og om hun ville være lydlig, og andre lignende spørgsmål, som hun alle sammen svarede ja til.

Så tog Gualtieri hende ved hånden og førte hende udenfor, og i hele sit følges og alle andre folks påsyn lod han hende klæde sig nøgen, hvorefter han lod de dragter bringe, som han havde fået lavet, og lod hende hurtigt iføre klæder og sko, og på

at de ville være tilfredse, når bare han ville bestemme sig til at gøre det.

Gualtieri havde i et stykke tid syntes godt om den måde, som en fattig, ung pige fra en landsby i nærheden af hans hus opførte sig på, og da han også fandt hende meget smuk, tænkte han, at han måtte kunne få et meget roligt og behageligt liv sammen med hende. Han indstillede derfor sin søgen og satte sig for at gifte sig med hende. Han sendte bud efter hendes far, som var meget fattig, og aftalte med ham at tage hende til ægte.

Da Gualtieri havde gjort dette, kaldte han alle sine venner på egnen sammen og sagde til dem: "Mine venner, I ønskede og ønsker fortsat, at jeg skal tage mig en kone, og det er jeg nu gået ind på, mere for at stille jer tilfredse, end fordi jeg selv ønskede mig det. I ved, hvad I har lovet mig, nemlig at være tilfredse med hvem som helst, jeg måtte vælge, og at ære hende som min frue; nu er tiden kommet, da jeg-vil holde mit løfte til jer, og I skal holde jeres til mig. Jeg har fundet en ung pige her i nærheden, som er helt efter mit hjerte, og som jeg om et par dage vil gifte mig med og føre herhjem. I skal derfor begynde at forberede jer på at holde en smuk bryllupsfest og på at modtage hende ærefuldt, så jeg kan sige mig tilfreds med, hvordan I har holdt jeres løfte, ligesom I kan sige jer tilfredse med, hvordan jeg har holdt mit."

De gode mænd svarede alle, at det glædede dem, og at uanset hvem hun var, skulle hun være deres frue, og at de i et og alt ville ære hende som sådan. Bagefter beredte de sig alle på at holde en stor og strålende og munter fest, og det samme gjorde Gualtieri. Han befalede, at der skulle forberedes et smukt og storslået bryllup, og indbød en mængde venner og slægtninge og mægtige adelsmænd og andre fra hele egnen. Han fik

hendes uglede hår lod han sætte en krone. Bagefter, da alle undrede sig over dette, sagde han: "Mine herrer, dette er hende, som jeg ønsker skal være min hustru, hvis hun ellers vil have mig til mand." Og så sagde han til den forlegne og ængstelige unge pige: "Griselda, vil du have mig som din ægtemand?"

Dertil svarede hun: "Ja, min herre."

Og han sagde: "Og jeg vil have dig som min hustru." Og i alles påsyn tog han hende til ægte, hvorpå han lod hende hjælpe op på en gang og førte hende hjem ledsaget af et ærefuldt følge. Og der blev holdt et stort og smukt bryllup, og festen var lige så strålende, som hvis han havde giftet sig med kongen af Frankrigs datter.

Det var, som om den unge brud sammen med klæderne også havde skiftet sind og væremåde. Hun var som sagt smuk af både krop og ansigt, og lige så smuk hun var, lige så indtrængende og behagelig og høftig blev hun, så man slet ikke skulle tro, at hun var datter af fårehyrden Giannucolo, men af en eller anden adelsmand, og det forbløffede enhver, der havde kendt hende tidligere. Hun var desuden så lydig og så tjenstvillig over for sin mand, at han anså sig selv for den glædeste og mest tilfredse mand i verden. Og også over for sin mands undersætter var hun så nådig og velvillig, at der ikke var én eneste af dem, som ikke elskede hende højere end sig selv og gladelig ærede hende, og de bad alle sammen for hendes velgænde, hendes stand og hendes ophøjelse, og hvor de før havde sagt, at Gualtieri havde handlet uklogt ved at tage hende til kone, sagde de nu, at han var den klogeste og snedigste mand i verden, for ingen anden end han ville nogensinde have kunnet erkende hendes høje dyd, skjult som den var under hendes fattige klæder og bondedragt. Kort sagt forstod hun at handle så-

ledes, at man inden længe, ikke bare i hendes markisdømme, men overalt, talte om hendes værd og hendes gode gerninger, og at alt, hvad der på grund af hende var blevet sagt mod hendes mand, da han giftede sig med hende, nu blev vendt til det modsatte.

Hun havde ikke levet længe sammen med Gualtieri, før hun blev med barn, og da tiden kom, fødte hun en pige, hvilket Gualtieri fejrede meget. Men kort efter fik han et nyt indfald, nemlig at sætte hendes tålmod på prøve gennem langvarige trængsler og ubærlige handlinger, og til en begyndelse stak han til hende med ord, idet han lod, som om han var vred, og sagde, at hans mænd var meget utilfredse med hende på grund af hendes ringe herkomst og i særdeleshed nu, da de så, at hun fik børn, og at de var meget kede af den datter, hun havde født, og ikke bestilte andet end at knurre over hende.

Damen fortrak ikke en mine, da hun hørte disse ord, og viste ingen tegn på ærgrelse, men sagde blot: "Herre, gør med mig, hvad du mener vil være dig mest til ære og til størst trøst. Jeg vil være tilfreds, hvad du end gør, for jeg ved, at jeg er ringere end dem, og ikke forjente den ære, som du i din godhed viste mig." Dette svar glædede Gualtieri meget, for han så, at hun ikke var blevet hovmodig på grund af den ære, som han og andre havde vist hende.

Kort tid efter fortalte han i vage vendinger sin hustru, at hans undersætter ikke kunne udstå det pigebarn, hun havde født, og han gav derpå en tjener en ordre og sendte ham til sin hustru. Med et udtryk af stor sorg i ansigtet sagde tjeneren til hende: "Min frue, hvis jeg ikke vil dø, er jeg nødt til at gøre, som min herre befaler. Han har befalet mig at tage jeres datter og ...". Og så sagde han ikke mere.

Da damen hørte disse ord og så tjenerens ansigt og huskede sin mands ord, forstod hun, at tjeneren havde fået ordre til at dræbe barnet. Hun tog derfor straks pigen op af vuggen, kyssede og velsignede hende, og skønt hendes hjerte var fuldt af sorg, rakte hun uden at fortrække en mine barnet til tjeneren og sagde: "Værsgo, gør nøjagtigt, hvad din og min herre har pålagt dig, men efterlad hende ikke, hvor de vilde dyr og fuglene kan æde hende, medmindre han har befaleet dig at gøre det." Tjeneren tog pigen og meddelte Gualtieri, hvad damen havde sagt, og fuld af undren over hendes standhaftighed lod Gualtieri derefter tjeneren bringe pigen til Bologna og bede en af Gualtieris slægtninge der i byen om omhyggeligt at opfostre og opdrage hende.

Så hændte det, at damen på ny blev svanger, og da tiden kom, fødte hun et drengebarn, hvilket glædede Gualtieri umådeligt. Han lod sig imidlertid ikke nøje med, hvad han allerede havde gjort, men tilføjede hende nu et endnu dybere sår, idet han en dag med påtaget vrede sagde til hende: "Frue, efter at du har født dette drengebarn, er det blevet helt umuligt for mig at leve her sammen med mine lensmænd, så vrede er de over, at et barnebarn af Giannucolo skal være deres herre efter mig. Jeg frygter derfor, at hvis jeg ikke vil forjages, må jeg gøre, som jeg allerede har gjort en gang før, og i sidste ende forlade dig og tage mig en anden hustru." Da men lyttede tålmodigt til ham og svarede blot: "Herre, tænk kun på din egen glæde og fornøjelse, og skænk ikke mig en eneste tanke, for intet er mig kært, hvis jeg ikke ser, at det behager dig."

Få dage efter sendte Gualtieri bud efter sin søn, ligesom han havde gjort med sin datter, og idet han på samme måde

lod, som om han havde ladet ham dræbe, sendte han ham til Bologna for at blive opfostret dér ligesom pigebarnet. Dette fik ikke damen til at vise andre følelser i sit ansigt eller sige noget som helst andet, end hun havde gjort, da det gjaldt pigen, og det undrede Gualtieri sig meget over, og han sagde til sig selv, at ingen anden kvinde kunne have gjort, hvad hun gjorde. Hvis han ikke havde vidst, hvor nært knyttet hun var til sine børn, så længe han tillod det, ville han have troet, at hun gjorde, som hun gjorde, fordi hun ikke brød sig om dem, mens han vidste, at hun gjorde det af klogskab. Hans undersætter, der troede, at han havde dræbt sine børn, bebrejdede ham det meget og anså ham for en grusom mand og havde meget stor medlidenhed med hans hustru. Til de damer, der udtrykte deres medfølelse med hende, fordi hendes børn var døde, sagde hun aldrig andet, end at det, der behagede ham, som havde avlet dem, behagede hende.

Da der var gået adskillige år siden datterens fødsel, syntes Gualtieri, at tiden var inde til at sætte sin hustrus tålmod på den sidste prøve, så han sagde til flere af sine lensmænd, at det var helt umuligt for ham at blive ved at have Griselda som hustru, at han nu indså, at han havde handlet forkert og med ungdommeligt istsind, da han tog hende til ægte, og at han derfor ville prøve at udvirke, at paven gav ham dispens til at gifte sig med en anden dame og forlade Griselda. Det bebrejdede mange gode mænd ham meget, men han svarede blot, at sådan skulle det være. Da damen hørte dette og så for sig, at hun nu skulle vende tilbage til sin fars hus og måske vogte får igen, sådan som hun havde gjort før i tiden, og at hun skulle se en anden dame eje ham, som hun elskede af hele sit hjerte, følte hun en stor smerte inde i sig selv; men ligesom hun hav-

de båret lykkens andre sørgelige tilskikkelser, således beredte hun sig nu også på at bære denne uden at lade sig mærke med noget.

Kort efter sørgede Gualtieri for, at der kom falske breve fra Rom, og bildte sine lensmænd ind, at paven med disse breve havde givet ham dispens til at tage sig en ny kone og forlade Griselda. Han kaldte hende til sig og sagde i manges påhør: "Frue, paven har tilladt mig at tage en anden hustru og forlade dig. Eftersom mine forfædre altid har været mægtige adelsmænd og herrer over disse egne, hvor dine altid har været bønder, ønsker jeg, at du ikke længere skal være min hustru, men tage hjem til Giannucolo medbringende den medgift, som du bragte mig, hvorefter jeg vil hente mig en anden hustru, som jeg allerede har fundet, og som er passende for mig."

Da damen hørte disse ord, holdt hun, ikke uden en mægtig anstrengelse, som langt overgik kvinders naturlige kræfter, tårerne tilbage og svarede: "Herre, jeg har altid været klar over, at min ringe stand på ingen måde passede til jeres adelskab, og jeg har altid erkendt, at alt, hvad jeg var sammen med jer, skyldte jeg Gud og jer, og jeg har aldrig betragtet det som en gave eller som noget, der tilhørte mig, men som et lån. Nu behager det jer så at ønske det tilbage, og det må derfor behage mig at give jer det igen. Her er jeres ring, hvormed I ægtede mig, tag den. I befaler mig at tage den medgift med mig, som jeg bragte hertil. Dertil behøver I ikke nogen til at betale mig, ligesom jeg hverken behøver taske eller lastdyr, for jeg har ikke glemt, at I tog mig nøgen. Og hvis I finder det passende, at den krop, hvori jeg har båret de børn, som I avlede, skal ses af alle, vil jeg gå nøgen herfra; men jeg beder jer om til gengæld for min jomfruelighed, som jeg bragte med mig hertil, men

ikke bringer med mig herfra, at I i det mindste vil tillade mig at bære bare en særk over min medgift."

Gualtieri havde mest af alt lyst til at græde, men han beholdt sin strenge mine og sagde: "Tag du en særk med dig herfra."

Alle de tilstedeværende tryglede ham om at skænke hende en dragt, så man ikke skulle se hende, der havde været hans hustru gennem mere end 13 år, forlade hans hus så tarveligt og så vanærende, som det var at forlade det i den bare særk. Men deres bønnen var forgæves, så efter at have befalet dem Gud i vold forlod damen hans hus i den bare særk, barfodet og uden noget på hovedet og vendte tilbage til sin faders hus fulgt af tårer og gråd fra alle, der så hende. Giannucolo, som aldrig havde troet på, at Gualtieri virkelig ville beholde hans datter som sin hustru, og havde ventet, at dette kunne ske, hvad dag det skulle være, havde gemt de klæder, som hun havde taget af, den morgen Gualtieri tog hende til ægte. Han gav hende dem igen, og hun tog dem på og gik derefter i gang med de småarbejder i sin faders hus, som hun tidligere havde udført, idet hun med fast sind udholdt den fjendtlige skæbnens grumme anslag.

Da Gualtieri havde gjort dette, bildte han sine lensmænd ind, at han havde taget en datter af greverne af Panago¹⁷¹ til hustru, og mens han satte store forberedelser i gang til bryllupsfesten, sendte han bud efter Griselda. Da hun kom, sagde han til hende: "Jeg henter denne dame, som jeg for nylig har udvalgt, og jeg agter at ære hende, når hun kommer hertil for første gang. Du ved jo, at jeg ikke har damer i huset, som kan gøre værelserne klar og ordne alle de mange ting, som en sådan fest kræver. Derfor skal du, som kender huset bedre

end nogen anden, ordne det, der skal gøres, og lade de damer indbyde, som du finder for godt, og tage imod dem, som om du var husets frue. Når bryllupsfesten så er forbi, kan du tage hjem til dig selv.”

Disse ord var som dolkestød i Griseldas hjerte, for hun havde ikke formået at lægge sin kærlighed til ham til side, sådan som hun havde gjort med sin gode lykke, men hun svarede ikke desto mindre: “Herre, jeg er rede og parat.” Og iført sine fattige klæder af grov Romagna-uld gik hun ind i det hus, som hun kort forinden havde forladt i den bare særk, og gav sig til at feje værelserne og ordne dem, lod pertlesrukne tæpper lægge på sengene og på bænkenene i husets sale, fik køkkenet gjort klar og tog sig af alle de andre ting, som om hun bare var en lille tjenestepige i huset, og hun hvilede ikke, før hun havde ordnet og forberedt alting sådan, som det passede sig. Og bagefter, da hun på Gualtieris vegne havde ladet alle eg-nens damer indbyde, gav hun sig til at vente på festen; og da bryllupsdagen kom, modtog hun trods sine fattige klæder alle de damer, der kom til festen, med et smilende ansigt og med en fornem dames ånd og elskværdighed.

Gualtieri havde ladet de to børn omsorgsfuldt opfostre af sin slægtning i Bologna, der var gift ind i grevhuset Panago. Da pigen nu var blevet 12 år og det smukkeste væsen, man nogensinde havde set (drengen var seks), havde han sendt bud til Bologna og bedt sin slægtnings mand om at være så venlig at komme til Saluzzo med hans datter og søn og sørge for at medbringe et fint og ærefuldt følge og sige til alle og enhver, at han førte hende til Saluzzo som Gualtieris brud, og ikke på nogen måde lade nogen ane, at hun var noget som helst andet end det. Adelsmanden gjorde, som markisen bad ham om,

og begav sig af sted med pigen og hendes bror og et fornemt følge, og efter nogle dages rejse ankom de lige før spisetid til Saluzzo, hvor alle byens folk og mange andre naboer fra omegnen var forsamlet for at vente på Gualtieris nye brud. Da hun var blevet modtaget af damerne og kom ind i den sal, hvor bordene var stillet op, gik Griselda, klædt hun som var, hende smilende i møde og sagde: “Velkommen, min frue.” Damerne, som indtrængende, men forgæves, havde bedt Gualtieri om enten at lade Griselda holde sig i et kammer, eller lade hende låne en af de dragter, som engang havde været hendes, så hun ikke skulle vise sig for fremmede i den tilstand, blev sat til bords, og man begyndte at servere for dem. Alle mændene så på pigen og sagde, at Gualtieri havde gjort et godt bytte; og sammen med dem roste også Griselda hende meget, og foruden hende også hendes lillebror.

Gualtieri mente, at han nu havde set alt det tålmod hos sin dame, som han kunne ønske, og at ingen af de nye prøvelser havde forandret hende, og han var ganske sikker på, at dette ikke skyldtes dumhed, for han vidste, at hun var meget klog, og han fandt derfor tiden inde til at udfri hende af den bitterhed, som han var sikker på, at hun skjulte bag sit stærke ydre. Han kaldte hende derfor til sig og sagde smilende og i alles påsyn: “Hvad synes du om vores brud?”

“Herre,” svarede Griselda, “jeg synes meget godt om hende, og hvis hun er lige så klog, som hun er smuk, hvilket jeg tror, at hun er, så er jeg ikke i tvivl om, at I sammen med hende vil kunne leve som den mest tilfredse herre i verden. Men jeg beder jer af al magt om ikke at udsætte hende for de samme pinser, som I udsatte jeres tidligere hustru for, for jeg tror ikke, at hun ville kunne bære dem, dels fordi hun er yngre end

hende, dels fordi hun er vokset op under forfinede forhold, mens den anden var vant til stadigt slid lige fra barnsben."

Da Gualtieri så, at hun fuldt og fast troede, at pigen skulle være hans hustru, men ikke af den grund havde andet end godt at sige om hende, lod han hende sætte sig ved sin side og sagde til hende: "Griselda, tiden er inde til, at du skal nyde frugten af din langvarige tålmodighed, og til at de, der har anset mig for grusom og uretfærdig og dyrisk, skal vide, at jeg handlede, som jeg gjorde, med et forud fastsat mål for øje, nemlig at lære dig at være hustru og dem at beholde én samt at lade mig fødes en ro og fred, der kan vare ved i al den tid, jeg lever sammen med dig. Da jeg kom for at tage dig til hustru, var jeg meget bange for, at jeg ikke skulle opnå dette, så for at sikre mig det stak og sårede jeg dig på alle de måder, du selv ved. Men da jeg på intet tidspunkt har oplevet, at du i ord eller gerning er gået imod mine ønsker, og da jeg synes, at du har givet mig den trøst, som jeg ønskede, vil jeg nu på én gang gengive dig det, som jeg tog fra dig over så mange gange, og med største blidhed læge de sår, jeg tilføjede dig. Og glæd dig derfor ved nu at modtage hende, som du tror er min brud, og hendes bror, som dine og mine børn. Det er nemlig dem, som du og mange andre længe har troet, at jeg grusomt lod dræbe; og jeg er din mand, som elsker dig højere end noget andet, og jeg mener stolt at kunne sige, at der ikke findes nogen anden, som kan være så tilfreds med sin hustru som mig.

Og med disse ord omfavnede han hende og kyskede hende, og mens hun nu græd af glæde, rejste han sig sammen med hende, og sammen gik de hen til deres datter, der sad helt forbløffet og lyttede til alt dette, og omfavnede ømt både hende og hendes bror og fortalte hende og mange andre, hvordan det

forholdt sig i virkeligheden. Damerne rejste sig begejstrede fra bordene og gik sammen med Griselda ind i hendes kammer, hvor de nu mere håbefulde tog hendes fattige klæder af hende og iførte hende en af hendes fornemme dragter, hvorpå de ledte hende tilbage i salen som den dame, hun selv klædt i lasser altid havde lignet. Og her glædede hun sig herligt sammen med sine børn, og festen og lystigheden tog til, for alle var lykkelige for det, der var sket, og de holdt festlighederne gænde i flere dage; og de anså Gualtieri for meget klog, selvom de mente, at de prøvelser, han havde udsat sin dame for, var for hårde og ubærlige, og betragtede Griselda som den klogeste af alle.

Greven af Panago tog tilbage til Bologna efter adskillige dages forløb; og Gualtieri befriede Giannucolo for hans daglige slid og indsatte ham som sin svigerfar i en sådan stand, at han kunne leve resten af sin alderdom ærefuldt og meget trøstørigt. Bagefter giftede han sin datter bort til en fornem herre og levede derefter overordentlig længe og fornøjet sammen med Griselda og ærede hende altid meget.

Hvad mere er der at sige? Kun at der selv i fattige huse regner guddommelige ånder ned fra himlen, ligesom kongelige huse besøges af ånder, som ville være mere værdige til at vogte svin end til at herske over mennesker. Hvem andre end Griselda kunne, ikke bare med tørre øjne, men ligefrem smilende, have tålt de hårde og uhørte prøvelser, som Gualtieri udsatte hende for? Og Gualtieri kunne måske have fortjent at rende ind i en, som, da han smed hende ud af huset i den bare særk, fandt sig en anden, som kunne ryste hendes pels så grundigt, at der kom en fin dragt ud af det.

hende, dels fordi hun er vokset op under forfinede forhold, mens den anden var vant til stadigt slid lige fra barnsben."

Da Gualtieri så, at hun fuldt og fast troede, at pigen skulle være hans hustru, men ikke af den grund havde andet end godt at sige om hende, lod han hende sætte sig ved sin side og sagde til hende: "Griselda, tiden er inde til, at du skal nyde frugten af din langvarige tålmodighed, og til at de, der har anset mig for grusom og uretfærdig og dyrisk, skal vide, at jeg handlede, som jeg gjorde, med et forud fastsat mål for øje, nemlig at lære dig at være hustru og dem at beholde én samt at lade mig fødes en ro og fred, der kan vare ved i al den tid, jeg lever sammen med dig. Da jeg kom for at tage dig til hustru, var jeg meget bange for, at jeg ikke skulle opnå dette, så for at sikre mig det strak og sårede jeg dig på alle de måder, du selv ved. Men da jeg på intet tidspunkt har oplevet, at du i ord eller gerning er gået imod mine ønsker, og da jeg synes, at du har givet mig den trøst, som jeg ønskede, vil jeg nu på én gang gengive dig det, som jeg tog fra dig over så mange gange, og med største blidhed læge de sår, jeg tilføjede dig. Og glæd dig derfor ved nu at modtage hende, som du tror er min brud, og hendes bror, som dine og mine børn. Det er nemlig dem, som du og mange andre længe har troet, at jeg grusomt lod dræbe; og jeg er din mand, som elsker dig højere end noget andet, og jeg mener stolt at kunne sige, at der ikke findes nogen anden, som kan være så tilfreds med sin hustru som mig.

Og med disse ord omfavnede han hende og kyskede hende, og mens hun nu græd af glæde, rejste han sig sammen med hende, og sammen gik de hen til deres datter, der sad helt forbløffet og lyttede til alt dette, og omfavnede ømt både hende og hendes bror og fortalte hende og mange andre, hvordan det

forholdt sig i virkeligheden. Damerne rejste sig begejstrede fra bordene og gik sammen med Griselda ind i hendes kammer, hvor de nu mere håbefulde tog hendes fattige klæder af hende og iførte hende en af hendes fornemme dragter, hvorpå de ledte hende tilbage i salen som den dame, hun selv klædt i lader altid havde lignet. Og her glædede hun sig herligt sammen med sine børn, og festen og lystigheden tog til, for alle var lykkelige for det, der var sket, og de holdt festlighederne gænde i flere dage; og de anså Gualtieri for meget klog, selvom de mente, at de prøvelser, han havde udsat sin dame for, var for hårde og ubærlige, og betragtede Griselda som den klogeste af alle.

Greven af Panago tog tilbage til Bologna efter adskillige dages forløb; og Gualtieri befriede Giannucolo for hans daglige slid og indsatte ham som sin svigerfar i en sådan stand, at han kunne leve resten af sin alderdom ærefuldt og meget trøstet. Bagefter giftede han sin datter bort til en fornem herre og levede derefter overordentlig længe og fornøjet sammen med Griselda og ærede hende altid meget.

Hvad mere er der at sige? Kun at der selv i fattige huse regner guddommelige ånder ned fra himlen, ligesom kongelige huse besøges af ånder, som ville være mere værdige til at vogte svin end til at herske over mennesker. Hvem andre end Griselda kunne, ikke bare med tørre øjne, men ligefrem smilende, have tålt de hårde og uhørte prøvelser, som Gualtieri udsatte hende for? Og Gualtieri kunne måske have forrjænt at rende ind i en, som, da han smed hende ud af huset i den bare særk, fandt sig en anden, som kunne ryste hendes pels så grundigt, at der kom en fin dragt ud af det.

ældst, har jeg altså uden nogen tvivl vundet disputten. I skal vide, at Vorherre skabte Baroncierne, da Han først lige var begyndt at lære malerkunsten, hvorimod alle andre familier først blev skabt, efter at Han havde lært at male. Og for at indse, at det er sandt, hvad jeg siger, behøver I bare sammenligne Baroncierne med alle andre familier: Hvor alle andre har velkomponerede og ordentligt proportionerede ansigter, vil I se, at nogle Baroncier har meget lange og smalle ansigter, mens andre har ansigter, der er helt urimeligt brede, og nogle har meget lange næser, mens andre har meget korte; nogle har et fremstående og opadpegende hageparti og kæber så kraftige som et æsels, og så er der nogle, hvis ene øje er større end det andet, og andre hvis øjne ikke sidder lige højt, sådan som børn tegner ansigter, når de lige er ved at lære at tegne. Som jeg lige sagde, kan man altså tydeligt se, at Vorherre skabte dem, da Han endnu var ved at lære at male, og at de derfor er ældre end alle andre og derfor også fornemmere.”

Da Piero, der var dommer i disputten, og Neri, der havde væddet middagen, og alle de andre huskede på, hvordan Baroncierne så ud, og hørte Scalzas vittige argument, lo de og sagde, at Scalza havde ret, at han havde vundet middagen, og at familien Baronci helt sikkert var den fornemste og ældste, der fandtes, og ikke bare i Firenze, men i hele verden og i Maremma med.

Og derfor var det helt berettiget, da Panfilo for at beskrive, hvor hæsligt hr. Forteses ansigt var, sagde, at det ville have virket strygt sammenlignet med en Baroncis.

Sjette dag - 7. historie

Da fru Filippas mand opdager hende sammen med en elsker, og hun stilles for retten, klarer hun frisag takket være et hurtigt og vittigt svar og får ændret byens lov.

Fiammetta tav, og mens alle endnu lo ad det opfindsomme argument, hvormed Scalza havde adlet familien Baronci frem for alle andre, pålagde dronningen Filostrato at fortælle den næste historie. Han begyndte således:

Fortræffelige damer, det er altid smukt at kunne tale godt, men jeg betragter det som ganske særlig smukt i de tilfælde, hvor nødvendigheden gør det påkrævet. Det forstod en adelsdame, som jeg vil fortælle jer om, så godt, at hun ikke blot vakre glæde og latter hos tilhørerne, men også viklede sig ud af en skændig døds bånd, således som I nu skal høre det.

I byen Prato gjaldt det for længe siden en lov,²⁰ der sandt at sige var lige så dadelværdig, som den var hård, idet den uden nogen skelnens påbød, at enhver dame, som af sin mand blev grebet i utroskab med en elsker, skulle brændes, ligesom enhver; der blev grebet i at være sammen med en anden mand for penge. Mens denne lov var i kraft, hændte det, at en smuk og fornem dame ved navn fru Filippa, som var mere forelsket end nogen anden, en nat blev fundet i sit eget værelse af sin mand Rinaldo de' Pugliesi i armene på Lazzarino de' Guaz-

zagliotri,²¹ en flot, ung adelsmand fra samme egn, som hun elskede lige så højt som sig selv. Da Rinaldo så dette, blev han så oprevet, at han kun med nød og næppe kunne holde sig tilbage fra at kaste sig over dem og slå dem ihjel; og hvis han ikke havde frygtet for følgerne, ville hans raseri have drevet ham til at gøre det. Selvom han altså holdt sig tilbage fra at dræbe dem, kunne han imidlertid ikke holde sig tilbage fra at forlange, at Pratos lov skulle gøre, hvad han ikke selv måtte, nemlig berøve hans hustru livet.

Og eftersom han havde de vidnesbyrd, der skulle til for at bevise damens skyld, anklagede han hende uden tøven, lige så snart det blev dag, og lod hende indkalde for retten. Damen var, som det almindeligvis er tilfældet med de virkelig forelskede, meget højsindet, og selvom mange af hendes venner og slægtninge rådede hende fra det, traf hun en fast beslutning om, at hun hellere ville møde i retten og sige sandheden og ufortrødent gå i døden end stikke af og unddrage sig sin straf ved at leve i landflygtighed og derved vise sig uværdig til sådan en elsker som ham, i hvis arme hun havde tilbragt den for-gangne nat. Ledsaget af et stort følge af damer og herrer, der alle opfordrede hende til at nægte sig skyldig, trådte hun derfor frem for byfogeden og spurgte ham med roligt ansigt og fast stemme, hvad han ønskede at spørge hende om. Da byfogeden så hendes umådelige skønhed og overmåde rosværdige manerer og hørte hendes ord, der vidnede om et meget ædelt sind, begyndte han at få medlidenhed med hende og frygte, at hun skulle tilstå et eller andet, som ville nødsage ham til at dømmе hende til døden for at have æren i behold.

Da han imidlertid ikke kunne undlade at spørge hende om det, hun blev beskyldt for, sagde han: "Min frue, som I ser,

står jeres mand, Rinaldo, her og anklager jer og påstår, at han har grebet jer i ægteskabsbrud med en anden mand, og kræver, at jeg ifølge den lov, der gælder her, skal straffe jer med døden. Men det kan jeg ikke, medmindre I tilstår, så pas nu meget på, hvad I siger, og fortæl mig så, om det er sandt, hvad jeres mand anklager jer for."

Damen svarede uden mindste forlegenhed og med en ganske behagelig stemme: "Min herre, det er sandt, at Rinaldo er min mand, og at han den forgangne nat fandt mig i Lazzarinus arme, hvor jeg på grund af den gode og fuldkomne kærlighed, som jeg nærer til ham, ofte har befundet mig, hvilket jeg aldrig ville benægte. Men som jeg er sikker på, at I ved, skal lovene gælde for alle, og de skal indføres med de berørtes samtykke. Det er ikke tilfældet med denne lov, for den gælder kun de arme damer, som langt bedre end mændene kan tilfredsstille mange; og ikke nok med, at ikke én eneste dame gav sit samtykke, da denne lov blev indført, ikke én blev så meget som indkaldt. Af disse grunde kan man med rette betegne den som en dårlig lov. Det er nu op til jer, om I vil håndhæve denne lov til skade for min krop og jeres egen sjæl, men inden I skrider til nogen domfældelse, vil jeg dog bede jer vise mig en lille gunst, nemlig at spørge min mand, om jeg ikke altid, hver eneste gang han har ønsket det, uden nogensinde at sige nej, har givet mig helt og fuldt hen til ham."

Hvortil Rinaldo, uden at vente på, at byfogeden skulle spørge ham, straks svarede, at damen altid havde føjet ham i alle hans ønsker.

"Så," fortsatte damen prompte, "spørger jeg jer, hr. byfoged: Når han altid har fået af mig, hvad han behøvede og ønskede sig, hvad skulle jeg så gøre – og hvad skal jeg så gøre –

med det overskydende? Skal jeg måske kaste det for hundene? Er det ikke meget bedre at servere det for en adelsmand, der elsker mig højere end sig selv, end at lade det gå til spilde eller fordærves?"

Næsten alle Pratos indbyggere var strømmet til for at overvære afhøringen af så betydningsfuld og berømt en dame, og da de hørte dette vittige spørgsmål, lo de først meget og råbte derefter som med én mund, at damen havde ret og havde talt vel. Og inden de skiltes og gik hver til sit, fulgte de byfogedens opfordring og ændrede den grusomme lov, så den kun gjaldt de damer, der forråbte deres mænd for penge. Rinaldo, der var helt forvirret efter dette vanvittige foretagende, tog afsked med byfogeden, og damen, der nu var så glad og fri, som var hun genopstanden af ilden, vendte hjem til sit hus fuld af hæder.

Sjette dag – 8. historie

Fresco opfordrer sin niece til ikke at spejle sig, hvis hun, som hun sagde, ikke bryder sig om at se ubehagelige folk.

Filostratos historie stak først de lyttende kvinder i hjertet med en vis skam, som kom til udtryk ved en forlegen rødmen; men da de så kom til at se på hinanden, kunne de næsten ikke lade være med at le, og under hele resten af hans fortælling sad de og smilede. Men da den var slut, vendte dronningen sig mod Emilia og befalede hende at fortsætte. Hun stønnede, som om hun havde sovet og først lige var vågnet, og begyndte så:

Skønne unge damer, jeg har længe været opslugt af mine egne tanker og langt borte herfra, så for at adlyde vor dronning vil jeg nu nøjes med at fortælle en historie, der måske nok er en hel del kortere, end den ville have været, hvis mine tanker havde været her til stede. Den handler om en ung dames råbelige fejl, og hvordan hun ville være blevet irttesat af en vittig bemærkning fra sin onkels side, hvis hun bare havde forstået den.

En mand ved navn Fresco fra Celatico havde en niece, som gik under kælenavnet Cesca.²² Hun havde et smukt legeme og ansigt, selvom det ikke var et af de engleansigter, som vi har set så mange af, og hun anså sig selv for så betydningsfuld og